

Галина Сидор,
канд. екон. наук, доцентка,
доцентка кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і
бізнесу,
Західноукраїнський національний університет

Уляна Савків,
канд. екон. наук, доцентка,
доцентка кафедри обліку і оподаткування,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Інна Вербіцька,
канд. екон. наук, доцентка,
доцентка кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і
бізнесу,
Західноукраїнський національний університету

ВИДАТКИ БЮДЖЕТІВ НА ОСВІТНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ

Стратегічно-важливою галуззю розвитку будь-якої держави є освіта, а один із ключових напрямів впливу на її результативне функціонування – це належним чином обґрунтоване фінансове забезпечення. На сьогодні в Україні відбувається процес трансформації чинної системи шляхом здійснення освітніх реформ, що, відповідно до офіційної політики Міністерства освіти і науки України, передбачає:

- створення системи «Нової української школи»;
- підвищення та модернізацію рівня якості вищої та професійно-технічної освіти;
- перебудову системи фінансового забезпечення та управління освітніми послугами.

Недосконалість системи фінансового забезпечення освітніх послуг у нашій державі визначено в окремому пункті, що, з нашої точки зору, впливає на інші засади її розвитку. У проекті Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. [1] окреслено проблематичний характер фінансового механізму. Особливу увагу акцентовано на нерезультативній, надто централізованій, застарілій системі фінансового забезпечення.

З огляду на вищевказане необхідно оцінити чинний механізм фінансового забезпечення освітніх послуг в Україні з метою аналізу його реального стану та тенденцій розвитку. У вигляді національних або допоміжних рахунків збираються статистичні дані щодо фінансових потоків, спрямованих на розвиток освітніх послуг у нашій державі. Щороку ми спостерігаємо за тим, які видатки на освіту закладаються у бюджеті, щоб зрозуміти, чи для всіх потреб освітньої галузі заплановано відповідне фінансове забезпечення.

З метою оцінювання стану виконання видаткової частини місцевих бюджетів на освітні послуги в Україні доцільно проаналізувати їхню структуру. Таким чином, пропонуємо особливу увагу приділити питанню результативної видаткової політики на систему освітніх послуг на рівні місцевих бюджетів. У рамках дослідження доцільно порівняти структуру видатків місцевих бюджетів України (табл. 1).

Таблиця 1

Показники видатків місцевих бюджетів за функціональною класифікацією у 2019–2020 рр., млрд. грн. [2]

Видатки місцевих бюджетів	Роки	
	2019 р.	2020 р.
Охорона здоров'я	34,9	50,9
ЖКГ	34,4	32,1
Економічна діяльність	81,9	93,9
Загальнодержавні витрати	34,9	41,0
Громадський порядок	1,3	1,8
Соціальний захист та соціальне забезпечення	103,2	24,0
Освіта	187,1	199,4
Охорона навколишнього природного середовища	3,4	2,4
Духовний та фізичний розвиток	21,6	21,9

Згідно з табл. 1, структура видатків місцевих бюджетів на освіту не зазнала кардинальних змін порівняно з попереднім роком. Статистична інформація дає підстави стверджувати, що видатки на освіту порівняно з

аналогічним періодом 2019 р. збільшилися на 12,3 млрд. грн. або на 10,6%. Як бачимо, видатки на освіту в Україні становили 199,4 млрд грн, що в структурі видатків дорівнює 41% і є на 12,3 млрд. грн., або на 10,6 % більше за видатки, проведені у 2019 р.

Структура видатків місцевих бюджетів за функціональним призначенням (табл. 1) свідчить про спроможність місцевої влади фінансувати розвиток освіти. Орієнтованість на виконання поточних завдань демонструють представлені структурні характеристики. Водночас більшими за середні за вагомістю та обсягами є освітні послуги (близько 199 млрд. грн.). Розглянемо питому вагу коштів Державного і місцевих бюджетів, а також освітньої субвенції у фінансовому забезпеченні освітніх послуг (рис. 1).

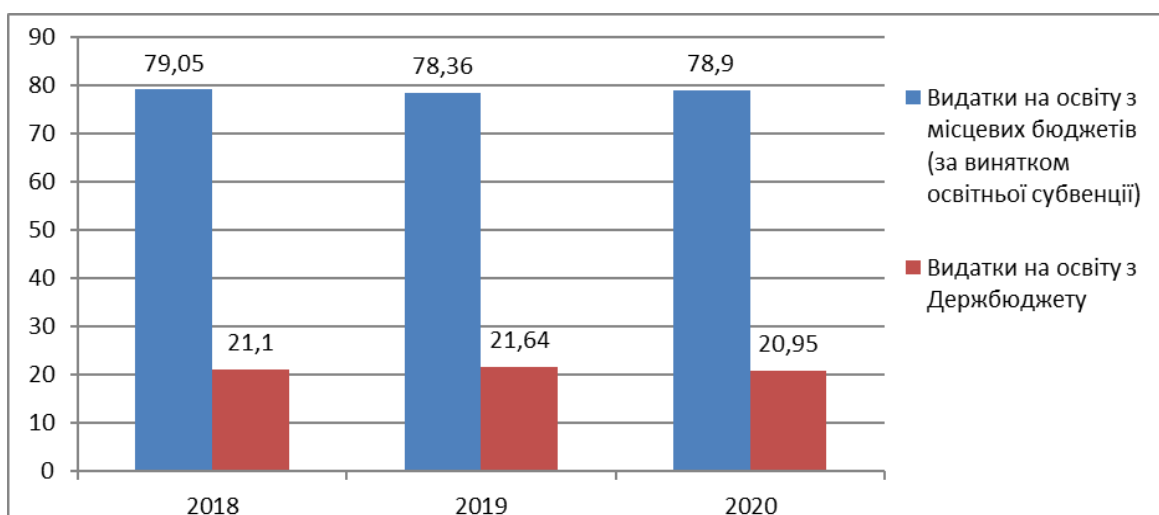

Рис. 1. Розподіл фінансового забезпечення видатків на освіту за джерелами у 2018–2020 рр., %. [2].

На рис. 1 представлено розподіл фінансового забезпечення видатків на освітні послуги за станом 2018–2020 рр. за джерелами – місцевий, Державний бюджету. Згідно з рис. 1 фінансове забезпечення освітніх послуг з Державного бюджету менше, аніж з місцевого. У середньому за досліджуваний період частка фінансового забезпечення з Державного бюджету становила близько 20%, а з місцевих бюджетів – приблизно 78%.

Як випливає з рис. 1, переважна частина видатків на освітні послуги (приблизно 78 %) здійснювалася за рахунок коштів місцевих бюджетів. Питома вага коштів, що розподілялися на рівні Державного бюджету, у 2020 р. становила 20,95 % освітніх видатків.

Статистична інформація дає підстави стверджувати, що основним джерелом фінансового забезпечення освітніх послуг в Україні є місцеві бюджети (органи місцевого самоврядування), які відіграють вагомий роль у фінансуванні освіти, що, з нашої точки зору, свідчить про дію реформи децентралізації в країні.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. URL : http://tntpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncepc.pdf (дата звернення: 12.05.2022 р.)
2. Сайт Державної казначейської служби України. URL : <https://chk.treasury.gov.ua/ua> (дата звернення: 12.05.2022 р.)
3. Сидор Г. В. Оцінювання місцевих видатків за рівнями регіональної освіти. Конкурентоспроможність держави в умовах децентралізації : колективна монографія / за ред. канд. екон. наук, доц. Кульчицької Н. Є. Чортків : ЗУНУ, 2021. С. 145–154.
4. Сидор Г. В., Кулик Т. П., Савчин Л. М. Фінансове забезпечення закладів вищої освіти в Україні. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія : «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»*. 2021. № 2 (24). С. 174–181.
5. Сидор Г. В., Вербіцька І. І., Савків У. С. Впровадження зарубіжного досвіду фінансування загальної середньої освіти. *Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс»*. 2020. № 4. С. 97–103.